

Nr 76

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ökat statligt stöd till barnstugor m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 (bilaga 7, punkterna D 5 och 6 samt VI: 5, s. 74 och 313) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1966/67 beräkna följande anslag, nämligen dels på driftbudgeten till Bidrag till anordnande av barnstugor ett reservationsanslag av 14 000 000 kr. och till Bidrag till driften av barnstugor ett förslagsanslag av 24 000 000 kr., dels ock på kapitalbudgeten till Lån till anordnande av barnstugor ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 54, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 25 februari 1966, föreslagit riksdagen att

a) godkänna de av föredragande statsrådet förordade grunderna för bidrag och lån till anordnande av barnstugor samt för bidrag till driften av barnstugor;

b) till Bidrag till anordnande av barnstugor för budgetåret 1966/67 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 14 000 000 kr.;

c) till Bidrag till driften av barnstugor för budgetåret 1966/67 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kr.;

d) till Lån till anordnande av barnstugor för budgetåret 1966/67 på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd, socialdepartementet, anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.

I propositionen redogöres för vissa av familjeberedningen framlagda förslag angående samhällets barntillsyn. Det fastslås att en kraftig utbyggnad av barntillsynen bör komma till stånd.

I syfte att underlätta en snabb utbyggnad föreslås en ökning av det statliga stödet till barnstugeverksamheten. Anordningsbidraget föreslås höjt från nuvarande 2 500 kr. till 5 000 kr. per plats. Därutöver föreslås ett nytt statligt lånestöd med 4 000 kr. per plats, varför det sammanlagda statliga stödet kommer att uppgå till 9 000 kr. per plats. Driftbidraget föreslås höjt från 1 200 kr. till 1 600 kr. per plats och år vid daghem och vid s. k. gemensamma barnstugor med olika tillsynstider samt från 500 kr. till 600 kr. per

Bihang till riksdagens protokoll 1966. 6 saml. Nr 76

plats och år vid fritidshem. Nuvarande bidrag med 100 kr. per plats och år vid särskilda lekskolor föreslås avvecklat. Anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas jämfört med innevarande budgetår öka från 20 milj. kr. till 48 milj. kr.

Beträffande detaljerna i förslaget får utskottet hänvisa till propositionen.

I detta sammanhang har utskottet haft till behandling följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson* (I: 638) och den andra inom andra kammaren av herr *Johansson* i Skärstad *m. fl.* (II: 600), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om åtgärder för utbyggnad av barndaghemmen;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 639) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 599), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att förslag om statligt stöd till familjedaghemsvärksamheten föreläggs riksdagen i samband med aviserad proposition om samhällets barntillsyn i enlighet med vad i motionerna anförts;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (I: 640) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* (II: 598), i vilka — såvitt nu är i fråga — yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om vidgad och intensifierad forskning rörande den kollektiva vårdens inverkan på barn;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 641) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 602), i vilka — såvitt nu är i fråga — hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att förslag om statligt stöd till familjedaghemsvärksamheten föreläggs riksdagen i samband med aviserad proposition om ökat statligt stöd till barnstugor.

Vidare har utskottet haft till behandling följande i anledning av propositionen nr 54 väckta motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 664) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 817), i vilka hemställts att riksdagen måtte

a) uttala sig för att bidrag till lekskolor må utgå i enlighet med i motionerna angivna grunder;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om parlamentarisk utredning rörande utformningen av förskolan;

c) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag om statligt stöd till av kommunerna bedriven familjedaghemsvärksamhet i enlighet med vad i motionerna anförts;

d) till Bidrag till driften av familjedaghem för budgetåret 1966/67 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kr.;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Hamrin-Thorell m. fl.* (I: 665) och den andra inom andra kammaren av herr *Hamrin* i Kalmar *m. fl.* (II: 816), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta

a) att driftbidraget till lekskolor skall utgå med 200 kr. per plats och år samt att i följd härav under femte huvudtiteln till Bidrag till driften av barnstugor anvisa ett jämfört med propositionen med 5 000 000 kr. förhöjt anslag av 29 000 000 kr.;

b) att statligt stöd till familjedaghemsvärksamheten tills vidare skall utgå enligt de riktlinjer socialstyrelsen föreslagit samt för ändamålet under femte huvudtiteln under en ny anslagstitel Bidrag till familjedaghem anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kr.;

c) att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1967 års riksdag ang. det fortsatta stödet till familjedaghemsvärksamheten;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* (I: 666) och den andra inom andra kammaren av herr *Bohman m. fl.* (II: 815), i vilka hemställts att riksdagen måtte besluta

a) att bidrag till driften av barnstugor skall utgå med 1 200 kr. per plats och år för barndaghem, 500 kr. per plats och år för fritidshem och 200 kr. per plats och år för lekskolor samt att inget villkor om visst minimiantal dag- och fritidshemsplatser i en barnstuga skall gälla för rätt till statsbidrag;

b) att i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att integrerade barnstugor, som kan medföra risk för ökad påfrestning på barnen, icke bör anordnas utan föregående försöksverksamhet och forskning samt att detsamma bör gälla beträffande öppethållande av barnstugor på sen kvällstid, nattetid eller i skift;

c) att motionerna såvitt avser kostnadsfördelningen mellan samhälle och enskilda samt avvägningen mellan olika stödformer måtte överlämnas till familjeberedningen och familjepolitiska kommittén för beaktande;

dels ock en inom andra kammaren av fru *Svensson m. fl.* väckt motion (II: 818), vari hemställts

a) att det i propositionen nr 54 föreslagna villkoret för erhållande av anordningsbidrag till integrerade barnstugor, nämligen att kommunen skall förbinda sig till att $\frac{2}{3}$ av platserna skall beläggas av barn för heltids- eller femtimmarsvistelse, skall utgå;

b) att för erhållande av anordningsbidrag till daghem och integrerad barnstuga kommunen förbinder sig att i förtur ställa platser till förfogande för sådana barn, vilkas båda föräldrar (förälder) är förvärvsarbetande;

c) att driftbidraget till integrerad barnstuga inte påverkas av det i pro-

positionen angivna $\frac{2}{3}$ -villkoret, utan utgång per plats som är belagd med barn för heltids- eller femtimmarsvistelse;

d) att det nuvarande driftbidraget till förskolorna, 100 kr. per plats, bibehålles (alternativt tills vidare).

I fråga om skälen till yrkandena i motionerna I: 639 och II: 599 samt I: 640 och II: 598 hänvisar motionärerna till motionerna II: 703 resp. II: 698. Beträffande motiveringarna för yrkandena i övriga nämnda motioner får utskottet hänvisa till motionerna II: 600, II: 602, II: 817, I: 665, I: 666 samt II: 818.

Utskottet

Mot bakgrund av en promemoria från familjeberedningen samt en i anslutning härtill upprättad departementspromemoria behandlar föredragande statsrådet i propositionen vissa frågor om barntillsynens utformning, utbyggnadsbehov m. m. samt framlägger förslag om ökat statligt stöd till barnstugeverksamheten.

I propositionen understryks att en kraftig utbyggnad av den av samhället organiserade barntillsynen bör komma till stånd. Det framlagda förslaget om ökning av det statliga stödet till *barnstugeverksamheten* tar enligt propositionen sikte på att underlätta en snabb utbyggnad av de tillsynsformer, som ger möjlighet till barntillsyn för förvärvsarbetande föräldrar. Anordningsbidraget för daghem och fritidshem föreslås höjt från nuvarande 2 500 kr. till 5 000 kr. per plats. Därutöver föreslås ett nytt statligt lånestöd med 4 000 kr. per plats, varför det sammanlagda statliga stödet kommer att uppgå till 9 000 kr. per plats. Driftbidraget föreslås höjt från 1 200 kr. till 1 600 kr. per plats och år vid daghem och från 500 kr. till 600 kr. per plats och år vid fritidshem.

För att ernå större smidighet i utnyttjandet av barnstugorna har familjeberedningen i sin promemoria föreslagit att barntillsynen under en mindre del av dagen — lekskoleformen — och tillsynen under längre tid — daghemsformen — i viss omfattning skall kunna föras samman i en gemensam barnstuga. I anslutning härtill föreslås i propositionen att en barnstugeavdelning skall vara bidragsberättigad om minst två tredjedelar av antalet platser utnyttjas för tillsyn under minst fem timmar per barn och dag. Liknande regler föreslås för anordningsbidraget. Det särskilda bidraget med 100 kr. per plats och år vid lekskolor föreslås avvecklat i samband med att de nya bidragsreglerna införs.

I likhet med föredragande statsrådet anser utskottet att en kraftig utbyggnad av den av samhället organiserade barntillsynen bör komma till stånd. Barnstugeverksamhetens utveckling under den senaste tioårsperioden uppvisar en relativt kraftig utbyggnad av lekskoleverksamheten, medan utbyggnaden av daghems- och fritidshemsverksamheten intill de senaste åren varit

mycket begränsad. Samtidigt har behovet av de senare tillsynsformerna blivit allt större genom den ökade kvinnliga förvärvsverksamheten. Mot bakgrund av den skillnad mellan tillgång och efterfrågan på barntillsyn för förvärvsarbetande föräldrar som otvivelaktigt föreligger, finner utskottet i likhet med föredragande statsrådet det mest angeläget att få till stånd en betydligt snabbare utbyggnad av de tillsynsformer som kan utnyttjas av förvärvsarbetande föräldrar.

Det ankommer på kommunerna att svara för barntillsynsverksamheten, och de statliga åtgärderna på detta område bör därför ta sikte på att underlätta kommunernas utbyggnad av verksamheten. En framträdande orsak till den ringa utbyggnaden av daghemsverksamheten torde vara kommunernas relativt höga kostnader för denna tillsynsform. Den av föredragande statsrådet föreslagna inriktningen av ett ökat statligt stöd till barnstugeverksamheten bör enligt utskottets uppfattning göra det möjligt för kommunerna att åstadkomma en snabbare utbyggnad av denna tillsynsform.

I motionerna I: 666 och II: 815 samt II: 818 hemställs att några regler om en viss minimiandel platser för längre tillsynstider inte skall uppställas som bidragsvillkor. Bakom motionsyrkandena ligger bl. a. antagandet att sådana regler skall medföra att korttidstillsynen — lekskoleverksamheten — trängs undan av den arbetsmarknadsmässigt motiverade barntillsynen.

Enligt utskottets uppfattning kan de föreslagna bidragsreglerna för gemensamma barnstugor inte betraktas som ogynnsamma för lekskoleverksamheten. Statsbidrag föreslås i viss omfattning kunna utgå med 1 600 kr. även för lekskoleplatser, medan det nuvarande särskilda lekskolebidraget utgår med 100 kr. per plats. Utskottet kan inte biträda ifrågavarande motionsyrkanden utan anser att det föreslagna bidragssystemet ger en värdefull stimulans till ett flexibelt utnyttjande av barnstugorna. Detta gäller särskilt för mindre orter med ett barnantal, som inte ger underlag för separat daghems- resp. lekskoleverksamhet. Utskottet utgår från att bidragsreglerna skall tillämpas så, att driftbidrag för de platser som utnyttjas för daghemsändamål utgår även i de fall två tredjedelar av platsantalet i en avdelning står till förfogande för tillsyn under minst fem timmar per dag men på grund av mindre efterfrågan på sådan tillsyn tills vidare delvis disponeras för lekskoleverksamhet. Motsvarande bör i tillämpliga delar gälla i fråga om anordningsbidragen. Därmed torde syftet med hithörande yrkanden i motionen II: 818 i huvudsak vara tillgodosett.

Den i propositionen föreslagna avvecklingen av det särskilda driftbidraget till lekskolorna bemöts i flera motionsyrkanden. Sålunda föreslås i motionerna I: 664 och II: 817, I: 665 och II: 816, I: 666 och II: 815 samt II: 818 bibehållande av bidraget till lekskolorna med nuvarande eller med höjt belopp. I motionerna I: 666 och II: 815 föreslås i anslutning härtill att nuvarande bidragsbelopp för daghem och fritidshem bibehålls oförändrade.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att lekskoleverksamheten har

en betydelsefull uppgift att fylla och att dess utveckling bör fortsätta. Enligt utskottets mening har man anledning räkna med att verksamheten kommer att utvecklas oberoende av det relativt obetydliga driftbidraget. Avvecklingen av ifrågavarande bidrag bör ses som ett led i en teknisk omläggning av bidragssystemet för barnstugeverksamheten. Även vid ett genomförande av det i propositionen föreslagna bidragssystemet kommer kommunernas nettokostnad för en lekskoleplats att understiga kostnaden för en plats vid daghem. Det bör i sammanhanget även erinras om att lekskoleverksamheten under vissa förutsättningar intar en mycket gynnad ställning enligt de i propositionen föreslagna bidragsreglerna för gemensamma barnstugor. Utskottet anser således att en avveckling av det särskilda lekskolebidraget kan ske utan olägenhet och avstyrker därför motionsyrkandena i denna fråga.

I motionerna I: 664 och II: 817 hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla om en parlamentarisk utredning rörande utformningen av lekskolan, vilken enligt motionärerna i stället bör benämnas förskola. Utskottet vill med anledning härav erinra om att 1964 års riksdag begärde en utredning rörande barnstugeverksamhetens, särskilt lekskoleverksamhetens, mål och innehåll. Ifrågavarande utredningsuppdrag har lämnats till familjeberedningen. Efter en första utredningsetapp, vars resultat redovisas i propositionen, pågår nu inom familjeberedningen behandlingen av frågor som sammanhänger med barnstugornas inre arbete m. m. Utskottet finner någon förnyad åtgärd från riksdagens sida i denna fråga inte vara påkallad.

Behovet av forskning rörande den kollektiva vårdens inverkan på barnen tas upp i motionerna I: 640 och II: 598 samt I: 666 och II: 815. Hithörande frågor är f. n. föremål för behandling inom familjeberedningen. Vidare pågår vid barnpsykologiska forskningsinstitutet vid lärarhögskolan i Stockholm forskning på detta område bl. a. rörande trötthetssymtom på daghem. Då de i motionerna berörda frågorna alltså redan är föremål för uppmärksamhet bör motionsyrkandena inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionerna I: 638 och II: 600 har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om åtgärder för utbyggnad av barndaghemmen. Då motionerna kan anses besvarade genom föreliggande proposition bör de inte föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

I propositionen understrykes att den av samhället organiserade barntillsynen utöver en utbyggd barnstugeverksamhet även bör omfatta en utbyggd *familjedaghemverksamhet*. En särskild utredning rörande familjedaghemverksamheten har tillsatts.

I motionerna I: 664 och II: 817 samt I: 665 och II: 816 föreslås att statsbidrag tills vidare skall utgå till familjedaghemverksamheten enligt de riktlinjer socialstyrelsen föreslagit i sin anslagsframställning för budgetåret 1966/67. Vidare begärs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall hem-

ställa om skyndsamt utredning och förslag angående det fortsatta stödet till denna verksamhet.

Utskottet kan — bl. a. mot bakgrund av den kritik som riktats mot de ifrågavarande bidragsreglernas utformning — inte tillstyrka införandet av ett provisoriskt statsbidrag. Frågan om det statliga stödet till familjedaghemsverksamheten bör tas upp när resultatet av pågående utredning föreligger. Statsbidragsfrågan bör dock enligt utskottets mening inte undanskymma betydelsen av olika praktiska åtgärder som omedelbart kan vidtagas för att förbättra denna tillsynsform. I detta hänseende har familjeberedningen anvisat olika möjligheter.

Med hänsyn till vad föredragande statsrådet anfört i fråga om familjedaghemsverksamheten finner utskottet någon begäran om utredning och förslag i statsbidragsfrågan inte vara påkallad. Yrkandena i motionerna I: 639 och II: 599 samt I: 641 och II: 602 om skrivelse med begäran om förslag till stödåtgärder för familjedaghemsverksamheten bör inte heller föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionerna I: 666 och II: 815 behandlas frågan om kostnadsfördelningen mellan samhälle och enskilda samt avvägningen mellan olika stödformer och hemställs att motionerna i dessa avseenden överlämnas till familjeberedningen och familjepolitiska kommittén för beaktande. Enligt utskottets mening torde hithörande frågor böra behandlas av pågående utredningar inom ramen för de direktiv som lämnats för utredningsarbetet. Ifrågavarande motionsyrkande bör därför inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 666 och II: 815 samt II: 818, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet anfört beträffande villkoren för lån och bidrag till anordnande och drift av barnstugor;

II. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 664 och II: 817, I: 665 och II: 816, I: 666 och II: 815 samt II: 818, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet anfört beträffande statsbidragsbeloppen för anordnande och drift av barnstugor;

III. att riksdagen må till *Bidrag till anordnande av barnstugor* för budgetåret 1966/67 på driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 14 000 000 kr.;

IV. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 664 och II: 817, I: 665 och II: 816 samt II: 818, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till driften av barnstugor* för budgetåret 1966/67

på driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kr.;

V. att riksdagen må till *Lån till anordnande av barnstugor* för budgetåret 1966/67 på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.;

VI. att motionerna I: 664 och II: 817, såvitt avser utredning rörande förskolan, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

VII. att motionerna I: 640 och II: 598 samt I: 666 och II: 815, såvitt avser försöksverksamhet och forskning rörande den kollektiva vården, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

VIII. att motionerna I: 638 och II: 600, såvitt nu är i fråga, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

IX. att motionerna I: 639 och II: 599, I: 641 och II: 602, I: 664 och II: 817 samt I: 665 och II: 816, såvitt avser skrivelse angående statsbidrag till familjedaghemsvetsksamheten, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

X. att motionerna I: 664 och II: 817 samt I: 665 och II: 816, såvitt avser medelsanvisning till bidrag till familjedaghemsvetsksamhet, icke må av riksdagen bifallas;

XI. att motionerna I: 666 och II: 815, såvitt avser kostnadsfördelning och avvägning mellan olika stödformer, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 april 1966

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Birger Andersson, Fritz Persson, Per Jacobsson, Virgin, Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Mårtensson, Kaijser, Dahlén, Thorsten Larsson, Nils-Eric Gustafsson och Nyman; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Karlsson i Olofström, Blidfors, Mellqvist, fröken Elmén, herr Bergman, fröken Olsson, herrar Nihlfors, Gustafsson i Uddevalla, Gustafsson i Skellefteå, Fagerlund, Antonsson, fru Holmberg, herr Nilsson i Tvärålund och fröken Ljungberg.

Reservationer

1) beträffande bidragsbestämmelsernas utformning
av herrar *Per Jacobsson, Virgin, Kaijser, Dahlén, Thorsten Larsson, Nils-Eric Gustafsson, Nyman, Bohman, fröken Elmén, herrar Nihlfors, Gustafs-*

son i Skellefteå, Antonsson, Nilsson i Tvärålund samt fröken Ljungberg, vilka ansett att

dels det avsnitt i utskottets yttrande på s. 5, som börjar med »I motionerna I: 666» och slutar med »vara tillgodosett», bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 666 och II: 815 samt II: 818 hemställs att några regler om en viss minimiandel platser för längre tillsynstider inte skall uppställas som bidragsvillkor. Bakom motionsyrkandena ligger bl. a. antagandet att sådana regler skall medföra att korttidstillsynen — lekskoleverksamheten — trängs undan av den arbetsmarknadsmässigt motiverade barntillsynen. Även i motionerna I: 664 och II: 817 samt I: 665 och II: 816 uttalas förhågor för att den föreslagna integrerade barnstugan skulle få till följd, att lekskolan finge stå tillbaka, kanske mer eller mindre försvinna som självständig enhet.

Utskottet delar motionärernas uppfattning i anförda avsenden. Om de arbetsmarknadsmässiga motiveringarna för propositionen råder inte några delade meningar. Men de har i viss mån kommit att undantränga den nödvändiga avvägningen mot andra synpunkter på behovet av samhällsinsatser för barntillsynen. Målsättningen på längre sikt undanskymmes.

De föreslagna bidragsreglerna kan enligt utskottets mening komma att få en ogynnsam inverkan på lekskolornas del. Kommunernas i många fall målmedvetna utbyggande av lekskoleverksamheten har varit betingad av en stark efterfrågan från föräldrarnas sida och av en allmän och hög värdesättning av lekskolornas pedagogiska och sociala insatser. Skillnaden mellan kommunerna beträffande bebyggelsens lokalisering, befolkningens struktur och sysselsättning m. m. medför stora olikheter i fråga om kraven på samhällets barntillsyn. Den integrerade barnstugan kan i många fall genom en flexibel organisation erbjuda möjligheter till ett rationellt utnyttjande av tillgängliga resurser. I andra fall kommer emellertid den i propositionen föreslagna två tredjedelsregeln att innebära att kommuner inte kan utnyttja sin bidragsrätt. Utskottet anser att bidragsreglerna därför i stället bör utformas så, att i de fall mindre än två tredjedelar av platsantalet i en barnstugeavdelning utnyttjas för daghemsändamål skall driftbidrag för daghem utgå för det antal platser som utnyttjas för tillsyn under minst fem timmar per barn och dag. Motsvarande bör i tillämpliga delar gälla i fråga om anordningsbidragen.

Utskottet vill beträffande de föreslagna integrationsformerna tills vidare ta avstånd från alternativen 1—3 samt anförä tveksamhet beträffande alternativ 6. Först sedan erfarenhet vunnits och fortlöpande undersökningar givit kunskaper om de kollektiva vårdformernas inverkan på barnens hälsa, utveckling och trivsel, kan slutlig ställning tagas till den integrerade barnstugeverksamheten.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 666 och II: 815 samt II: 818, samtliga

motioner såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet anfört beträffande villkoren för lån och bidrag till anordnande och drift av barnstugor;»

2) beträffande statsbidragens belopp

a) av herrar *Per Jacobsson, Dahlén, Thorsten Larsson, Nils-Eric Gustafsson, Nyman*, fröken *Elmén*, herrar *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Antonsson* och *Nilsson* i Tvärålund, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 5 börjar med »Utskottet anser» och på s. 6 slutar med »i denna fråga», bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser i likhet med motionärerna att lekskoleverksamheten har en betydelsefull uppgift att fylla och att dess utveckling bör fortsätta. Lekskolan — som enligt utskottets uppfattning lämpligen bör benämnas förskola — har ett stort värde som pedagogisk förberedelse för den obligatoriska skolan. Målsättningen på sikt bör vara att göra förskolan tillgänglig för alla barn. Stor risk finns för att en avveckling av driftbidraget leder till en uppbromsning av förskolans vidare utveckling. Det nuvarande bidraget utgör trots att det är relativt lågt en stimulans för kommunerna att vidareutveckla förskolan. Det nuvarande lekskolebidraget bör därför bibehållas för barnstugeplatser som utnyttjas för lekskoleverksamhet och där inte det högre driftbidraget utgår.

Till anordnande av lekskolor utgår f. n. bidrag från allmänna arvsfonden. Utskottet förutsätter att sådana bidrag skall utgå även i fortsättningen. För den händelse en ändring skulle ske härvidlag bör det vara en statlig uppgift att lämna anordningsbidrag.»

dels utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 664 och II: 817, I: 665 och II: 816, I: 666 och II: 815 samt II: 818, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet anfört beträffande statsbidragsbeloppen för anordnande och drift av barnstugor;»

dels ock utskottets hemställan under IV. — under förutsättning av bifall till reservationen beträffande hemställan under II. — bort ha följande lydelse:

»IV. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 664 och II: 817, I: 665 och II: 816 samt II: 818, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till driften av barnstugor* för budgetåret 1966/67 på driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 26 500 000 kr.;»

b) av herrar *Virgin, Kaijser, Bohman* och fröken *Ljungberg*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande, som på s. 5 börjar med »Utskottet anser» och på s. 6 slutar med »i denna fråga», bort ha följande lydelse:

»Utskottet biträder yrkandet i motionerna I: 666 och II: 815 att som en provisorisk förbättring av stödet till lekskolor behålla ett statligt driftbidrag till barnstugeplatser som utnyttjas för lekskoleverksamhet och höja detta till 200 kr. per plats och år. För att för den skull inte behöva gå utanför den i propositionen beräknade totala medelsramen föreslår utskottet att driftbidraget till daghem och fritidshem inte höjes, vilket också tillgodoser önskemålet att inte låsa subventionerna till daghem på så hög nivå att en ny avvägning framdeles försvåras.»

dels ock utskottets hemställan under II. bort ha följande lydelse:

»II. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 664 och II: 817, I: 665 och II: 816 och II: 818 samt med bifall till motionerna I: 666 och II: 815, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet anfört beträffande statsbidragsbeloppen för anordnande och drift av barnstugor;»

3) beträffande utredning om förskolan

av herrar *Per Jacobsson, Virgin, Kaijser, Dahlén, Thorsten Larsson, Nils-Eric Gustafsson, Nyman, Bohman*, fröken *Elmén*, herrar *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Antonsson, Nilsson* i Tvärålund samt fröken *Ljungberg*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 6, som börjar med »I motionerna I: 664» och slutar med »inte vara påkallad», bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 664 och II: 817 hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla om en parlamentarisk utredning rörande utformningen av lekskolan, vilken enligt motionärerna i stället bör benämnas förskola. Utskottet vill med anledning härav erinra om att 1964 års riksdag begärde en utredning rörande förskoleverksamhetens, särskilt lekskoleverksamhetens mål och innehåll m. m. Det synes utskottet angeläget att denna utredning sker med stor skyndsamhet. Med hänsyn till frågans stora vikt finns det anledning att utredningen företages under parlamentarisk medverkan. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att den pedagogiska aspekten måste uppmärksammas av utredningen. En målsättning bör vara att ett bättre och starkare utbyggt samarbete med grundskolans lågstadium skall uppnås. För förhållandet att förskolan skall vara en skolform och ej en tillsynsform talar också det i motionen II: 818 gjorda påpekandet att man inte bör bortse ifrån önskvärdheten av att *alla* barn, oavsett om föräldrarna förvärvsarbetar, är i behov av förskola.»

dels ock utskottets hemställan under VI. bort ha följande lydelse:

»VI. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 664 och II: 817, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t

hemställa om utredning angående den framtida utformningen av förskolan i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som angivits av utskottet;»

4) beträffande försöksverksamhet och forskning

av herrar *Virgin, Kaijser, Bohman* och fröken *Ljungberg*, vilka ansett att *dels* det stycke i utskottets yttrande på s. 6, som börjar med »Behovet av» och slutar med »riksdagens åtgärd», bort ha följande lydelse:

»Behovet av forskning rörande den kollektiva vårdens inverkan på barnen tas upp i motionerna I: 640 och II: 598 samt I: 666 och II: 815. Utskottet, som biträder de synpunkter i denna fråga som anföres i motionerna, vill också uttrycka sin tveksamhet beirräffande ett startande i större skala av integrerade barnstugor, innan man fått kunskap och erfarenhet av deras återverkan på barnens hälsa, utveckling och trivsel. Samma invändning vill utskottet göra mot »nattöppna daghem». De mentalhygieniska problemen i samband därmed måste tillfredsställande utredas, innan man tillgriper samhällelig barntillsyn nattetid, även om det torde vara oundvikligt att samhället på något sätt biträder med att tillgodose behovet av barntillsyn på skiftande tider av dygnet för de föräldrar, vilkas arbetssituation kräver tidsmässigt oregelbunden frånvaro från hemmet.»

dels ock utskottets hemställan under VII. bort ha följande lydelse:

»VII. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 640 och II: 598 samt I: 666 och II: 815, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört om behovet av försöksverksamhet och forskning rörande den kollektiva vården;»

5) beträffande statsbidrag till familjedaghemsvksamheten

a) av herrar *Per Jacobsson, Virgin, Kaijser, Dahln, Thorsten Larsson, Nils-Eric Gustafsson, Nyman, Bohman*, fröken *Elmén*, herrar *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Antonsson, Nilsson* i Tvärålund samt fröken *Ljungberg*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 7, som börjar med »Med hänsyn till» och slutar med »riksdagens åtgärd», bort ha följande lydelse:

»För att få till stånd en mera definitiv lösning av familjedaghemmens finansiering anser utskottet att en ytterligare utredning bör företagas. Målsättningen för utredningen bör vara ett värdesäkert bidrag som bör ansluta till kommunernas verkliga kostnader på liknande sätt som statsbidraget till daghemmen föreslås göra. Utskottet anser sig härmed även ha besvarat yrkandena i motionerna I: 639 och II: 599 samt I: 641 och II: 602 såvitt nu är i fråga.»

dels ock utskottets hemställan under IX. bort ha följande lydelse:

»IX. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 639 och II: 599, I: 641 och II: 602, I: 664 och II: 817 samt I: 665 och II: 816, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om ytterligare utredning och förslag till 1967 års riksdag angående det statliga stödet till av kommunerna bedriven familjedaghetsverksamhet;»

b) av herrar *Per Jacobsson, Dahlén, Thorsten Larsson, Nils-Eric Gustafsson, Nyman*, fröken *Elmén*, herrar *Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, *Antonsson* och *Nilsson* i Tvärålund, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 7, som börjar med »Utskottet kan» och slutar med »olika möjligheter», bort ha följande lydelse:

»Utskottet instämmer med de förslag till praktiska åtgärder för att förbättra familjedaghemmen, som beröres i propositionen. Det är angeläget att åtgärder vidtages för att göra denna tillsynsform så kvalitativt högtstående som möjligt. Kommunernas möjligheter att inrätta familjedaghem begränsas av att inga statsbidrag kan erhållas för verksamheten. I avvaktan på ytterligare utredning av frågan om stödet till familjedaghemmen ansluter sig utskottet till motionskraven om att statsbidrag tills vidare skall utgå till familjedaghetsverksamheten enligt de riktlinjer som socialstyrelsen föreslagit i sin anslagsframställning för budgetåret 1966/67. Kommunerna kommer därvid att erhålla ett bidrag om 2 kr. per barn och dag för heldagsvård.»

dels ock utskottets hemställan under X. bort ha följande lydelse:

»X. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 664 och II: 817 samt I: 665 och II: 816, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till familjedaghem* för budgetåret 1966/67 på driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kr.;»

6) beträffande kostnadsfördelning och avvägning mellan olika stödformer

av herrar *Virgin, Kaijser, Bohman* och fröken *Ljungberg*, vilka ansett att dels det stycke i utskottets yttrande på s. 7, som börjar med »I motionerna I: 666» och slutar med »riksdagens sida», bort ha följande lydelse:

»I motionerna I: 666 och II: 815 behandlas frågan om kostnadsfördelningen mellan samhälle och enskilda samt avvägningen mellan olika stödformer och hemställs att motionerna överlämnas till familjeberedningen och familjepolitiska kommittén för beaktande. Enligt utskottets mening är de i motionerna aktualiserade frågorna av stor betydelse för den framtida ut-

formningen av de samlade åtgärderna på familjepolitikens område. Utskottet biträder motionerna i denna del.»

dels ock utskottets hemställan under XI. bort ha följande lydelse:

»XI. att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att motionerna I: 666 och II: 815, såvitt avser kostnadsfördelning och avvägning mellan olika stödformer, överlämnas till familjeberedningen och familjepolitiska kommittén för beaktande.»